

TRIBUNAL POPULAR FEMINISTA CONTRA LA VIOLÈNCIA VICÀRIA

A Barcelona, a 12 de novembre de 2022

Aquest tribunal popular feminista és un esdeveniment públic de visibilització i denúncia de la violència contra les dones i de reparació simbòlica de les mares protectores, un espai de denúncia i d'acció contra la violència vicària i la violència masclista així com de les pràctiques còmplices del sistema patriarcal.

Vist el judici popular celebrat el dia d'avui, sota la Presidència de Montserrat Cervera Rodón en funcions de Magistrada, Gemma Nicolàs Lazo en funcions de Fiscal/Acusadora i de les següents membres del Jurat Popular:

Marisa Fernández Gálvez, Portaveu del Jurat. (jurista-Dones Juristes)

Encarna Bodelón González (Doctora en Dret, *GRUP Antígona- UAB*)

Vicky Moreno (antropòloga i mestre jubilada)

Leticia Moy Sánchez (terapeuta feminista, docent)

Marta Nebot Sánchez (Periodista y actriu)

Inma Ramón (Portaveu de “Mares Protectores”)

Remei Saez (Plataforma Unitària contra VG)

CONSIDERANT

- (1) Que les mares que denunciïn agressions sexuals del pare vers els seus fills o filles, tot sovint perden la custòdia i són arrencades dels menors. I en algunes ocasions són condemnades i empresonades

per no seguir les resolucions judicials que les obliguen a entregar els fills i filles al pare abusador.

- (2) Que Nacions Unides ha fet diverses advertiments a l'estat espanyol per la desprotecció judicial i institucional que pateixen els nens i les nenes.
- (3) L'any 2014, La ONU via Comitè del CEDAW, va condemnar Espanya pel cas d'Àngela González Carreño per l'assassinat de la seva filla a mans del pare. El dictamen unànim del Comitè va coincidir que les negligències de l'Administració de Justícia van portar a la mort d'Andrea, la filla.
- (4) Que el novembre de 2021, el grup de relators i relatores encapçalat per Reem Alsalem, Relatora Especial de Nacions Unides sobre la violència contra les dones, les seves causes i conseqüències, va remetre una comunicació a l'estat espanyol, exigint que el govern prengué mesures per a protegir els nens i les nenes de la violència domèstica i els abusos sexuals, i garantir que els tribunals superin els prejudicis contra les dones i adoptin un enfocament central en les nenes i nenes i en el gènere.

El comunicat exposa que a l'estat espanyol els i les menors estan exposats a la violència i els abusos sexuals per un sistema judicial que no els protegeix de pares abusius.

“Malgrat les directrius clares en sentit contrari de la Convenció sobre els Drets del Nen, els tribunals continuen determinant que l'interès superior del nen i de la nena sempre és mantenir el contacte amb un dels seus progenitors, fins i tot quan aquests són violents i abusius”.

“Una de les causes fonamentals d'aquest problema és l'existència de un biaix discriminatori contra les dones, que fa que el seu testimoni es percebi com menys creïble que el dels homes”.

“Les dones tenen encara menys possibilitats de ser cregudes quan denuncien la violència física i sexual comeses pels pares contra elles i els seu fills”.

“Guiats per teories pseudocientífiques i regressives, com l’alienació parental, els tribunals d’Espanya i altres països no estan garantint el dret dels menors a estar lliures de violència ni el dret de les dones a la no discriminació”.

“Espanya ha de fer més perquè la seva legislació sigui operativa i perquè tots els funcionaris del sistema de justícia apliquin un enfocament sensible al gènere i centrat en els nens en els casos de custòdia dels fills i de violència domèstica, a més de prendre mesures efectives per a prevenir aquests actes de violència que poden constituir tractes o penes cruels, inhumanes i degradants o fins i tot tortures”

“El Govern ha de complir amb la seva responsabilitat de garantir que els nens, les nenes i les dones puguin viure i prosperar lliures de violència”.

- (5) Que, darrerament, el febrer de 2022, l’ONU s’ha pronunciat contra Espanya per desprotegir la filla de Diana Garcia, que va ser entregada en custòdia al pare, sobre qui recauen acusacions d’abusos sexuals sobre la menor. Les expertes de la ONU parlen de *“un greu error judicial”* i de *“un greu perill per a la menor”* i manifesten la seva preocupació de que aquest cas no sigui un cas aïllat.

El tribunal que va atorgar la custòdia al pare va argumentar que mantenir la custòdia de la nena amb la mare suposaria *“danyar encara més la relació entre la filla i el pare”* atès que la Sra. Garcia *“estaria induint a la menor en la creença de que el seu pare és dolent”*

Les relatores consideren que aquest raonament *“deriva clarament de la utilització de la pseudo-teoria de la alineació parental, tot i que la seva aplicació està prohibida a Espanya per una llei de 2021”.*

- (6) Que l'ús de la presumpta síndrome d'alienació parental ha estat prohibit per l'article 26 de la Ley Orgánica 8/2021 de *protección integral a la infancia y a la adolescencia frente a la violencia* i a l'àmbit català ha estat considerat **violència institucional** per l'article 4rt. 6è de la Llei 17/2020 de *modificació de la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista*, però tot i així està sent utilitzat pels tribunals catalans i de l'estat espanyol amb altres denominacions i eufemismes, termes com *desprogramació afectiva, instrumentalització, filtre parental (gatekeeping) i preocupació mòrbida*, han vingut a substituir a la denigrada SAP, amb el mateixos mecanismes i lògica que aquesta.
- (7) Que els Serveis Socials, la DGAIA (Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència), la EAIA (Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència), l'EATAF (Equip d'Assessorament Tècnic de Família), l'EATP (Equip d'Assessorament Tècnic Penal) i els PTF (Punts de Trobada Familiar) continuen emetent informes misògins aplicant els succedanis de la SAP i valorant com a primer punt dels informes la credibilitat i la veracitat de les dones i dels seus fills i filles, quan denunciïn abusos sexuals.

Pel que fa a l'EAIA, a l'EATAF i a l'EATP, hi ha una manca d'especialització en l'abordatge de les violències masclistes, manca de perspectiva de gènere, dèficits en l'enfocament dels drets dels infants i, concretament, manca de coneixement, experiència i formació en els efectes de les violències masclistes sobre les dones i els seus fills i filles.

Pel que fa a Serveis Socials, DGAIA i PTF, mantenen una mirada sistèmica sense perspectiva de gènere ni acreditació d'especialització en l'abordatge de les violències masclistes.

Els informes de valoració emesos amb aquestes mancances suposen un augment del risc, una retraumatització i un obstacle important en la reparació de les víctimes.

- (8) Que quan els nens i nenes no volen veure el pare, l'única lectura dels tribunals, dels serveis públics i dels equips d'atenció és que ha hagut manipulació materna.
- (9) Que la Coordinació de Parentalitat és un recurs privat – tot sovint amb preus prohibitius per a les dones – que s'imposa a les parts per tal de regular el règim de visites i comunicació en supòsits conflictius. La figura no té cap regulació legal, ni especialització acreditada i la poden exercir persones sense titulació ni experiència que, com a molt, han fet un curs de postgrau no oficial en el qual acostumen a intervenir com a formadors reconeguts defensors de la SAP. Tenen greus limitacions en situacions de violència masclista, manca de perspectiva de gènere, dèficits en l'enfocament dels drets dels infants i dels efectes de les violències masclistes en les dones i els seus fills i filles. El seu objectiu és restablir les relacions patern-filials a qualsevol preu, fins i tot utilitzant la teràpia de l'amenaça que defineix la SAP, essent a la pràctica el braç executor de les persones defensores de la presumpta síndrome.
- (10) Que el Sistema Universal de Protecció dels Drets Humans (ONU) estableix la necessitat d'una reparació adequada, efectiva i ràpida de les víctimes de vulneració dels drets humans. La reparació suposa avaluar la dimensió del dany sofert i restituir, indemnitzar i restablir tots els àmbits danyats, donar garanties de no repetició, i tenir en compte els desitjos, la decisió i la dignitat de les víctimes i supervivents de la violència masclista. Constatem que no existeix una reparació efectiva de les dones que han patit violència vicària i institucional.
- (11) Que la violència vicària és una manifestació de la violència institucional i no seria possible sense aquesta.

- (12) Que les violències contra les dones estan interconnectades, de tal manera que la violència vicària i institucional provoca violència econòmica a les dones: pagament d'honoraris de les diferents persones professionals que intervenen (advocades, procuradores, perites) costes, multes i indemnitzacions.
- (13) Un dels pilars bàsics per eradicar la violència de gènere és l'educació en valors com el respecte, igualtat i dignitat i la formació integral de tots els agents de l'àmbit educatiu, social i de salut.
- (14) Que els mitjans de comunicació contribueixen a la reproducció de la violències masclistes i de la violència vicària per causes com el desconeixement, la cobdícia i la equidistància mal entesa, llevat quan hi ha casos d'assassinats de dones.
- (15) Que les lleis de protecció de menors tenen un impacte limitat en l'actuació dels operadors jurídics i dels agents responsables de las intervenció en violència masclista i abusos sexuals.
- (16) Que el testimoni de les dones que han patit violència vicària i institucional ha estat ferm i concloent

Que el Tribunal Popular feminista ha adoptat el veredicte de **CULPABILITAT**

ACUSEM:

- I. Acusem al govern i a les institucions** de inactivitat quan detecten l'ús de la violència vicària i de sucedanis de la SAP en informes públics o privats i en la formació de personals professionals per part de les corporacions o Col·legis professionals.
- II. Acusem a la Judicatura, a la Fiscalia i als serveis judicials d'intervenció no especialitzats** de formar part d'un sistema patriarcal i misogin que no protegeix les dones ni els seus fills i filles.

- III. Acusem al govern i a les institucions** de la manca de formació del personal dels serveis públics, especialment el de Serveis Socials i els d'atenció a la infància: formació en perspectiva i violència de gènere i en els efectes de les violències masclistes sobre les dones i els seus fills i filles.
- IV. Acusem al govern** de privatitzar els serveis públics com els Punts de Trobada Familiar sense cap garantia de que el personal hagi rebut formació en perspectiva de gènere, violències masclistes i efectes d'aquestes sobre les dones i els seus fills i filles.
- V. Acusem als govern i a les institucions** de manca de mesures reparadores per les dones i els seus fills i filles víctimes o supervivents de violència masclista.
- VI. Acusem al Departament d'Educació** per la manca de compliment i desplegament dels protocols de prevenció i eradicació de les violències masclistes i de no dotar als centres dels recursos necessaris per la seva aplicació.
- VII. Acusem al Departament d'Educació** per no prioritzar els recursos, que s'haurien de invertir en un pla integral de formació a tots els agents de la comunitat educativa per una societat lliure de violències.
- VIII. Acusem als mitjans de comunicació** de contribuir a la reproducció de les violències masclistes.

ACTUEM:

- I. Actuem** per aconseguir un entorn familiar i afectiu sense violències.
- II. Actuem** perquè els informes dels professionals sanitaris i educatius que atenen nens i nenes agredits sexualment siguin tinguts en compte seriosament pels tribunals.
- III. Actuem** perquè la paraula de les dones no sigui qüestionada de forma permanent, perquè els informes socials i psicològics no es basin en la credibilitat o manca de credibilitat de les dones i dels nens i nenes, sinó en els fets denunciats.
- IV. Actuem** per exigir que els nens i nenes agredits només declarin una vegada en un ambient de confort, en el que es denomina prova preconstituïda, evitant el contacte directe amb els testimonis i els acusats en tot el procediment penal.

- V. **Actuem** per exigir que es posin en marxa programes de justícia reparadora per les dones i els nens i nenes víctimes o supervivents de violència masclista i abusos sexuals.
- VI. **Actuem** per exigir al govern i als organismes públics que s'imparteixi formació permanent a totes les persones responsables de la intervenció en violències masclistes i/o agressions sexuals a menors. La formació ha de ser obligatòria i ha d'estar basada en perspectiva de gènere, violències masclistes i en els efectes d'aquestes sobre les dones i els seus fills i filles,
- VII. **Actuem** per exigir al govern i als organismes públics que en compliment a l'article 4 de la Llei 17/2020 de modificació de la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista, prohibeixen qualsevol manifestació de la SAP o dels seus succedanis, sigui a l'àmbit públic o privat.
- VIII. **Actuem** per aconseguir l'eliminació de la figura de la Coordinació de Parentalitat a l'àmbit judicial.
- IX. **Actuem** per a repensar les funcions dels Punts de Trobada Familiar, tenint en compte que el Decret-Llei 26/2021 de 30 de novembre prohibeix el règim d'estades, comunicació i visites quan hi ha indicis fonamentats que s'han comés actes de violència familiar o masclista.
- X. **Actuem** per ampliar la prevenció a les filles i fills de pares agressors, que reben el missatge de que no hi ha cap penalització ni judicial ni social contra les violències masclistes.
- XI. **Actuem** per canviar l'imaginari col·lectiu i transformar la cultura de la violència, amb **formació inicial, continuada i de qualitat** a l'àmbit educatiu, social i de salut.
- XII. **Actuem** per tal que es pugui dur a terme una veritable coordinació i intervenció col·lectiva de tots els agents educatius que intervenen en la detecció, diagnòstic, acompanyament i seguiment de l'alumnat que pateix qualsevol forma de violència masclista.
- XIII. **Actuem** per a exigir als mitjans de comunicació que es facin càrrec de la seva responsabilitat social i tractin les agressions sexuals i les violències masclistes amb persones expertes que tinguin perspectiva de gènere.
- XIV. **Actuem** Per posar a l'Agenda feminista de manera rellevant la VIOLÈNCIA VICÀRIA i crear i reforçar les xarxes de suport i cura a les associacions de mares protectores donant veu a les seves demandes i acompanyant els seus processos.

